

Fővárosi Törvényszék
19.P.25.760/2010/25.

A F ő v á r o s i T ö r v é n y s z é k

a dr. Árnyasi Katalin ügyvéd (1066 Budapest, Teréz krt. 48.) által képviselt

IMPORT-TRADE HUNGARY KFT. (2870 Kisbér, Deák Ferenc u. 14.) I. rendű, és
NOVOFRUCT SK. LTD. (Komárňanská cesta 13, 940 43 Nové Zámky (Érsekújvár), Szlovákia) II.
rendű felpereseknek

a dr. Nottán Sarolta jogtanácsos által képviselt

NEMZETI ÉLELMISZERLÁNC-BIZTONSÁGI HIVATAL (Mezőgazdasági Szakigazgatási
Hivatal) (1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.) alperes ellen

személyiségi jog megsértése és egyéb miatt indított perében meghozta a következő

R É S Z - É S K Ö Z B E N S Ő Í T É L E T E T

A bíróság megállapítja, hogy az alperes azzal, hogy az általa üzemeltetett www.mgszh.gov.hu honlapon a „Hírek, közlemények” rovatban 2010. április 6-én megjelenített „Rákkeltő növényvédő szerrel szennyezett szlovák bébiétel” című közleményben

- olyan hamis látszatot keltett, hogy az I. r. alperes által Magyarországon forgalmazott, és a II. r. alperes által gyártott OVKO márkájú, Novofruct előállítású bébidesszert kétséget kizáró módon rákkeltő anyagot tartalmazott volna, így az egészségre veszélyes lett volna,

megsértette az I. és II. r. felperesek jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait.

A bíróság kötelezi az alperest, hogy elégtétel adásaként a rész- és közbenső ítélet jogerőre emelkedését követő 15 napon belül honlapján legalább 30 napra tegye közzé kommentár nélkül a jelen rész- és közbenső ítélet rendelkező részét, és a megállapított jogsértésért fejezze ki sajnálkozását.

A bíróság ezt meghaladóan az I. és II. r. felperesek keresetét a jogalap tekintetében elutasítja.

A rész- és közbenső ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül van helye fellebbezésnek, melyet ennél a bíróságnál kell 3 példányban előterjeszteni.

Fellebbezés esetén a Fővárosi Ítéltábla előtt a jogi képviselőt kötelező.

D. Bodnár István
2012.07.17. Buzsáki Dávid
Keltetés: 2012.07.23.
Fellebbezés határideje: 2012.08.01!

11M-1276/11
01-4/119J/1/11

A fellebbezési határidő lejártá előtt a peres felek kérhetik, hogy a fellebbezést a másodfokú bíróság tárgyaláson kívül bírálja el.

Ha a fellebbezés csak a perköltség nagyságára vagy viselésére, a teljesítési határidőre, vagy az állam által előlegezett költség viselésére vonatkozik, illetőleg ha a fellebbezés csak a rész- és közbenső ítélet indokolása ellen irányul, bármelyik fél kérheti, hogy a fellebbezést a másodfokú bíróság tárgyaláson bírálja el.

INDOKOLÁS

A II. r. felperes a gyártója, az I. r. felperes pedig a magyarországi importőre annak a Tesco Global Zrt. által is forgalmazott OVKO márkájú bébiételeknek. A Heves Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal 2010. március 1-jén a Tesco egri áruházában helyszíni ellenőrzés során mintát vett az I. r. felperes által importált OVKO alma-málna bébidesszert elnevezésű termékből. A hatósági mintát a Borsod-Abaúj Zemplén Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságának Növényvédőszer-maradék-analitikai Laboratóriuma (továbbiakban: laboratórium) megvizsgálta, amelynek eredményéről 2010. március 30. napján jegyzőkönyvet vett fel. A jegyzőkönyvben az a megállapítás szerepelt, hogy a minta 0,027 mg/kg kaptán hatóanyag bomlásterméket tartalmaz (tetrahidroftálimid – TPHI), amely nem felel meg a csecsemők és kisgyermekek számára készült feldolgozott gabona alapú élelmiszerekről és bébiételekről szóló 2006/125/EK irányelv 7. cikk (2) bekezdésének, valamint a csecsemők és kisgyermekek számára készült feldolgozott gabona alapú élelmiszerekről és bébiételekről szóló 35/2004.(IV. 26.)ESzCsM rendelet 6. § (1) bekezdésében foglaltaknak.

A Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal a Tesco Global Áruházak Zrt. herceghalmi központi raktárában több, almát tartalmazó OVKO bébiételből mintát vett, amelyet a hivatkozott laboratórium megvizsgált, melyek alapján bizonyos tételeket megfelelőnek talált, míg más tételekben a peszticid-maradék tartalom meghaladta a hatóság megállapítása szerint a szabályban rögzített határértékeket. Ezt követően a Komárom-Esztergom Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal 20.2/1179-40/2010. számú határozatával növényvédőszer-maradék határérték-előírásoknak nem megfelelő élelmiszer forgalomba hozatala miatt valamennyi almát tartalmazó OVKO márkajelzésű bébiétel forgalmazását és felhasználását – a határozatban megjelölt megfelelőnek talált tételek kivételével – megtiltotta. Ugyanezen hatóság nevében Darabos János ellenőrzést tartott az I. r. felperes székhelyén, és az áru nyomon követhetősége érdekében a szállítólevelek átadását kérte a kérdéses szállítmányok tekintetében. A szállítóleveleket a helyszínen nem tudták átadni, de azt néhány napon belül eljuttatták a hatósághoz.

Az alperes honlapján 2010. április 6-án a „Hírek, közlemények” rovatban közzétételre került a „Rákkeltő növényvédő szerrel szennyezett szlovák bébiétel” című közlemény. A cím a rákkeltő hatás ténye tekintetében semmiféle kételyt nem fogalmazott meg, noha a kaptán nevű növényvédőszer-hatóanyag rákkeltő hatásáról egyértelmű tudományos eredmények nem léteznek. A közlemény azt tartalmazta, hogy a Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága rákkeltő növényvédő szerrel szennyezett bébiétel forgalmazását tiltotta meg a Tesco Global Zrt. áruházaiában. A közlemény tartalmazta, hogy a szlovák eredetű, OVKO márkájú, Novofruct előállítású bébidesszertben 0,027 mg/kg kaptán növényvédőszer-hatóanyagot mértek, holott a bébiételek a hatályos jogszabályok szerint nem tartalmazhatnak növényvédőszer-maradékot. Különösen igaz ez – írta a közlemény – a hivatkozott

kaptán hatóanyag esetében, amelynek rákkeltő hatása egyes laboratóriumi kísérletek alapján feltételezhető. A közleményben az szerepelt, hogy az analitikai vizsgálatok kapcsán a riasztás az „alma málnával” megnevezésű, az Import-Trade Hungary Kft. által kizárólagos hazai importálású OVKO bébiétel növényvédőszer-szennyezettsége miatt indult, melynek tényét a nemzeti hatóság az Európai Unió gyorsriasztási rendszerében is jelentette. A közlemény tartalmazta, hogy az értékesítés helyén a Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság a szennyezett bébidesszert forgalmazását azonnali hatállyal megtiltotta. A kifogásolt almatartalmú tételek beazonosíthatósága a gyártási szám feltüntetésének hiányában azonban nem volt biztosított, ezáltal „a nyomon követhetőség kritériuma sértült”. Így a kiemelt fogyasztói csoportot érintő kockázat miatt az illetékes hatóság az adott gyártó valamennyi almát tartalmazó termékét a tényállás tisztázásáig, a megerősítő analitikai vizsgálatok lezárásáig lefoglalta. A közlemény tartalmazta azt is, hogy a megyei növény- és talajvédelmi igazgatóságok fokozottan ellenőrzik valamennyi Tesco forgalmazási ponton, hogy a kifogásolt bébiételek a fogyasztói polcokról visszahívásra kerültek-e.

A hírt átvették számos internetes fórumon, hírt adott az eseményről a Magyar Távíráti Iroda, illetve az RTL Klub televízió is. Ennek nyomán a felperesekhez számos megkeresés, internetes levél, újságírói érdeklődés érkezett, súlyos kritikával illették az internetezők a céget azért, mert kisgyermekek egészségét veszélyeztetik. Ugyanezen termék forgalmazását Szlovákiában nem függesztették fel hosszabb időre, az ottani hatóságok nem gördítettek akadályt a termék további értékesítése elé Szlovákiában.

Az érintett terméket a felperesek saját költségükön is bevizsgáltatták a hamburgi Specht Laboratóriumban, illetve a Tesco Global áruházak is végeztettek vizsgálatot egy berlini laboratóriumban. A Komárom-Esztergom Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal határozata miatt a felperesek bírósághoz fordultak, az eljárás jelenleg is folyamatban van a Tatabányai Törvényszéken 11.K.21.438/2010. szám alatt. A Komárom-Esztergom Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal határozatát a fellebbezést követően a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal 0.2/5/1747/2/2010. számú határozatával részben megváltoztatta, két termék tekintetében a korlátozást feloldotta, kiegészítette a korábbi indokolást, és egyebekben az első fokú határozatot helyben hagyta. A közigazgatási per ezen határozat tekintetében zajlik.

A felperesek részéről úgy ítélték meg, hogy az alperes az internetre valótlán és sértő tartalmú közleményt helyezett el, és ezekkel az állításokkal súlyos anyagi és nem vagyoni hátrányt okozott a felperesek számára, ezért keresettel fordultak a bírósághoz.

A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes annak valótlán állításával, hogy az I. r. felperes rákkeltő anyagot tartalmazó bébitápszert forgalmaz, illetve a II. r. felperes ilyen terméket gyárt, illetve annak valótlán állításával, hogy a kérdéses bébidesszertben 0,027 mg/kg kaptán növényvédőszer-hatóanyagot mértek, és ennek az anyagnak rákkeltő hatása laboratóriumi kísérletek alapján feltételezhető, megsértették a felperesek jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait. A felperesek annak megállapítását is kérték, hogy valótlánul állította a közlemény azt, hogy a kifogásolt almatartalmú gyártási tételek beazonosíthatósága a gyártási szám feltüntetésének hiányában nem volt biztosított, ezáltal a nyomon követhetőség kritériuma sérült. A felperesek kérték a közleménynek a honlapról való eltüntetését, kérték az alperes nyilvános elégtétel adására kötelezését, illetve az I. r. felperes javára 5.000.000 Ft, a II. r. felperes javára pedig 200.000 € nem vagyoni kártérítés megfizetését. Ez utóbbi kereseti kérelem indokaként előadták, hogy súlyos mértékben rombolták a valótlán állítások a felperesek társadalmi, kereskedelmi megítélését.

Az alperes a kereset teljes elutasítását kérte jogalap hiányában. Előadta, hogy valós tényeket közöltek a közlemény valamennyi elemében, az alperes álláspontja szerint ténykérdés az, hogy növényvédőszer-bomlásterméket találtak a termékben, az pedig ilyen jellegű termékben meg nem engedett anyagnak minősül. Az alperes szerint jogszerűen jártak el, amikor döntéseikről a nyilvánosságot informálták, és az adatokat eljuttatták az Európai Unió ún. gyorsriasztási rendszerébe is. Az alperes szerint eljárásuk minden elemében jogszerű volt, így a jogellenesség megállapítása kizárt, a kártérítési felelősség alapvető elemei is hiányoznak. Az alperes szerint objektív adatokra támaszkodva fejtették ki jogszerű álláspontjukat.

A bíróság úgy ítélte meg, hogy a jogalap tekintetében önálló döntést hozhat, ezért a Pp. 213. § alapján rész- és közbenső ítéletet hozott.

A bíróság a rész- és közbenső ítéletben a felperesek keresetét a jogalap tekintetében részben találta alaposnak, és az egyes jogkövetkezmények tekintetében is részben találta alaposnak.

Az Alkotmány 2010-ben hatályos szövege 2. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam. A 7. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját. A 8. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége. Az 59. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog. A 61. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze. A 70/G. § (2) bekezdése értelmében tudományos igazságok kérdésében dönteni, kutatások tudományos értékét megállapítani kizárólag a tudomány művelői jogosultak.

A Ptk. 75. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. Ezen jogok a törvény védelme alatt állnak. A (2) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogok védelmére vonatkozó szabályokat a jogi személyekre is alkalmazni kell, kivéve ha a védelem – jellegénél fogva – csak a magánszemélyeket illetheti meg. A 78. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is. A (2) bekezdés szerint a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tény állít, híresztel, vagy való tény hamis színben tüntet fel.

Az állandó bírói gyakorlat az általános személyiségi jogi perekben is alkalmazza a Legfelsőbb Bíróság (Kúria) által eredetileg a sajtó-helyreigazítási eljárásokra nézve kidolgozott Kollégiumi Állásfoglalásaiban rögzített vizsgálati szempontokat. Ennek megfelelően a Pk.12. számú állásfoglalás értelmében a kifogásolt közleményt a maga egészében kell vizsgálni. A kifogásolt kifejezéseket, közléseket nem formális megjelenésük, hanem valós tartalmuk szerint kell megítélni. A közlemény egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni, és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A jogosult személyének megítélése szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot jogsértés megállapítására. Véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint a társadalmi, gazdasági, politikai, tudományos vagy művészeti vita önmagában ugyancsak nem lehet jogsértés megállapításának alapja. A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) irányadónak tekintett eseti döntései

értelmében (BH 1993. évi 89. sz. jogeset, BH 2003. évi 407. sz. jogeset) a véleménynyilvánítás akkor sérthet személyhez fűződő jogot, ha a kifejtett vélemény kifejezés módjában indokolatlanul bántó, sértő, megalázó, burkoltan valótlán tényállítást fejez ki, vagy nyilvánvalóan ellentétes a véleményalkotás elemi szabályaival.

A Ptk. 85. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni. Ezt az alapelvet a Legfelsőbb Bíróság Pk.13. számú állásfoglalása oly módon konkretizálja, hogy az érvényesíthet igényt, akinek személyére a közlemény – nevének megjelölésével vagy egyéb módon – utal, vagy akinek a személye a közlemény tartalmából egyébként felismerhető. A jelen esetben a bíróság szerint a perbeli közleményből mindkét felperes személye beazonosítható, így keresethatósági joguk fennáll, mint a kérdéses termékek gyártója, illetve forgalmazója, illetve importőre.

A Pk.14. számú állásfoglalás értelmében a vitatott közlemény valóságtartalmát az azt közzétevő köteles bizonyítani. Ez a kötelezettség általában abban az esetben is fennáll, ha a közlő szerv híven közli más személy tényállítását, vagy átveszi más szerv közleményét. Ugyanezen állásfoglalás értelmében a közlő szerv mentesül a felelősség alól, ha a valóságnak megfelelően számol be valamely büntetőeljárásról, a vádirat tartalmáról, a nem jogerős ítéletről, illetve a nyilvános bírósági tárgyalásról. Ezt az alapelvet a bírói gyakorlat olyan módon tágította ki, hogy jogszerűen be lehet számolni bármely eljárás aktuális állásáról, de figyelemmel kell lenni arra, hogy a tájékoztatás ne sértse az ártatlanság vélelmének alkotmányos alapelvét, ne fejezzen ki előzetes ítéletmondást, és álljon összhangban az adott eljárás aktuális állásával.

A Ptk. 84. § (1) bekezdése értelmében akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

- a) követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;
- b) követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;
- c) követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;
- d) követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását a jogsértő részéről vagy költségén, továbbá a jogsértéssel előállott dolog megsemmisítését, illetőleg jogsértő mivoltától megfosztását;
- e) kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

A 339. § (1) bekezdése értelmében aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A (2) bekezdés szerint a bíróság a kárért felelős személyt rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények alapján a felelősség alól részben mentesítheti. A 355. § (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni. A (2) bekezdés szerint a kárt pénzben kell megtéríteni, kivéve, ha a körülmények a kár természetben való megtérítését indokolják. A (4) bekezdés értelmében kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonaiban beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A Pp. 3. § (5) bekezdése értelmében, ha a törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a polgári perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához, vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas. E rendelkezések nem érintik a törvényes vélelmeket, ideértve azokat a jogszabályokat is, amelyek szerint valamely körülményt az ellenkező bizonyításáig valónak kell tekinteni. A 4. § (1) bekezdése szerint a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése, vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti. A 163. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el. A (2) bekezdés szerint a bíróság az ellenfél beismerése, mindkét fél egyező, vagy az egyik félnek az ellenfél által bírói felhívás ellenére kétségbe nem vont előadása folytán valónak fogadhat el tényeket, ha azok tekintetében kételye nem merül fel. A (3) bekezdés szerint a bíróság az általa köztudomásúnak ismert tényeket valónak fogadhatja el. Ugyanez áll azokra a tényekre is, amelyekről a bíróságnak hivatalos tudomása van. Ezeket a tényeket a bíróság akkor is figyelembe veszi, ha azokat a felek nem hozták fel, köteles azonban a feleket a tényekre a tárgyaláson figyelmeztetni. A 164. § (1) bekezdése szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el. A 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. A (3) bekezdés szerint a bíróság a kártérítés vagy egyéb követelés összegét, ha az szakértői vélemény, vagy más bizonyíték alapján meg nem állapítható, a per összes körülményeinek mérlegelésével, belátása szerint határozza meg. A 213. § (2) bekezdése alapján a bíróság egyes kereseti kérelmek felől vagy a kereseti kérelemnek önállóan elbíráható egyes részei felől külön ítélettel (részítélet) is határozhat, ha ebben a vonatkozásban további tárgyalásra nincs szükség, és ha a többi kereseti kérelem vagy a beszámítási kifogás eldöntése végett a tárgyalást el kell halasztani. A (3) bekezdés értelmében ha a keresettel érvényesített jog fennállása és a felperest ennek alapján megillető követelés összege (mennyisége) tekintetében a vita elkülöníthető, a bíróság a jog fennállását ítélettel előzetesen is megállapíthatja (közbenső ítélet). A jelen esetben a Komárom-Esztergom Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hatóság határozata és a másodfokú közigazgatási határozat elleni kereset elbírálására a Tatabányai Törvényszék Közigazgatási Kollégiuma rendelkezik hatáskörrel.

Az élelmiszer-biztonság területe kiterjedt uniós szabályozás alá esik, és ezzel kapcsolatban számos hazai jogszabály is rendelkezéseket tartalmaz. Külön irányelv rendelkezik a csecsemők és kisgyermek számára készült feldolgozott gabonaalapú élelmiszerekről és bébiételekről (2006/125/EK irányelv), illetve a hazai szabályozást tartalmazza a csecsemők és kisgyermek számára készült feldolgozott gabonaalapú élelmiszerekről és bébiételekről szóló 35/2004.(IV.26.)ESzCsM rendelet. A bíróság figyelembe vette továbbá a közigazgatási perben dr. Lánszki Imre szakértő által készített, és több alkalommal kiegészített szakvéleményét. A párhuzamosságok elkerülése érdekében a jelen perben külön szakértő kirendelésére nem került sor.

Az ún. „nyomon követhetőség” tekintetében rendelkezéseket tartalmaz az élelmiszerláncról és hatósági ellenőrzésről szóló 2008. évi XLVI. törvény (továbbiakban: Éltv.), illetve az ennek alapjául szolgáló 178/2002/EK rendelet, valamint a 852/2004/EK rendelet is.

A bíróság mindezen szempontok, illetve jogszabályi rendelkezések figyelembe vételével végezte el a konkrét vizsgálatot, a felperesek kereseti kérelmének sorrendiségében haladva.

I. Jogalap

1-2. A közlemény címe, a mérések eredménye

A felperesek részéről előadták, hogy az alperesi közlemény tartalma valótlan, és súlyosan sértő a felperesre nézve. Előadták, hogy a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Laboratórium nem rendelkezik akkreditációval a kaptán bomlástermékének, a tetrahidroftálimidnek a mérésére. Előadták, hogy a Nemzeti Akkreditáló Testület által kiállított akkreditálási okirat tanúsítja, hogy az egyes megfelelőség-értékelő szervek, így többek között a laboratóriumok, milyen módszerrel, és milyen jellemzők (pl. hatóanyagok) vizsgálatára jogosultak. Az akkreditáció hiánya többek között azt jelenti, hogy az adott szerv nem felel meg a tényeket tanúsító szervezetekkel szemben támasztott európai uniós és magyar követelményeknek sem, vagyis nincs megfelelő engedélye, műszere, tudása, módszere, tapasztalata mindazon vizsgálatok elvégzésére, melyekre nem akkreditált. A felperesek előadták továbbá, hogy a bébiételek bizonyos mértékben tartalmazhatnak növényvédőszer-maradékot, így kaptánt is. A felperes részéről előadták továbbá azt is, hogy a növényvédőszer-maradékok közül a kaptán sem rákkeltő hatása, sem más miatt nem minősül veszélyesebbnek a többi – a jogalkotók által az élelmiszerekben bizonyos mértékig megengedett – peszticidhez képest, így azt rákkeltőnek, kiváltképpen különösen rákkeltőnek beállítani jogszerűen és jóhiszeműen nem lehet. A felperesek hivatkoztak arra is, hogy a 149/2008/EK rendelet mellékletéből megállapítható, hogy pl. a csecsemők által is fogyasztásra kerülő friss almánál az alperes által állított szermaradványnak a felső határát 300-szor magasabb értékben jelölték meg (3 mg/kg).

Az alperes részéről előadták ezzel szemben azt, hogy az eljárás megindítására alapot adó laboratóriumi vizsgálat 0,027 mg/kg kapán hatóanyagú növényvédőszer-maradékot mutatott ki a mintában. A kaptánt bomlott formában tetrahidroftálimidként mutatták ki, ez a kaptán bomlásterméke, mely hőkezelés során jelentkezik, mennyiségéből kifejezhető a lebomlott kaptán mennyisége. Az akkreditáció kérdésében az alperes részéről előadták, hogy az akkreditáló bizottság 2009. szeptember 30-án hozott határozatot a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Laboratórium kapcsán. Szabványjelzett változást vezetett be, az uniós szabvány helyére nemzeti szabvány lépett, a korábbi szabvány az elfogadott mérésekre és a magyar nemzeti szabvány pedig műszaki tartalmát tekintve azonos. Az alperes részéről előadták, hogy a friss gyümölcsre vonatkozó európai uniós előírás a jelen esetre nem vonatkoztatható, mert más előírások vonatkoznak a különleges táplálkozási igényű csoportok részére készülő élelmiszerekre, és mások a nyers növényi termékekre.

A bíróság ezeket a kereseti kérelmeket részben találta alaposnak. A növényekben, a növényi termékekben és a felületükön megengedhető növényvédőszer-maradék mértékéről szóló 5/2002. (II.2.)EüM-FVM együttes rendelet 1. § (3) bekezdése alapján a 0-3 év közötti gyermekek táplálására szolgáló növényen és növényi terméken, valamint ezeken előforduló növényvédőszer-hatóanyag-maradék egyetlen hatóanyag esetében sem haladhatja meg a 0,01 mg/kg mennyiséget. A 35/2004. (IV.26.)ESzCsM rendelet 6. § (2) bekezdése szerint a fogyasztásra kész, illetve a gyártó utasításának megfelelően elkészített gabona alapú élelmiszerben és bébiételben – a 7. számú mellékletben felsorolt anyagok kivételével – egyetlen peszticid-maradék szintje sem haladhatja meg a 0,01 mg/kg értéket. Ugyanezen rendelet 2. § c) pontja szerint peszticid-maradék: a gabona alapú élelmiszerben és bébiételben található növényvédőszer-maradék, beleértve a metabolitokat és a lebomlásból vagy egyéb reakcióból származó termékeket is.

A közigazgatási perben készült, és több esetben módosított Lánszki-féle szakvélemény összességében azt tartalmazta, hogy a vizsgálatot végző magyarországi laboratórium ugyan a kaptán mérésére nem rendelkezett akkreditációval, de a tetrahidroftálimid mérésére igen, és ebből végül is visszakövetkeztethető az, hogy milyen mértékű volt a kaptán mértéke. A bíróság szerint ilyen körülmények között az akkreditálásnak érdemi jelentősége nem volt, illetve a rendelkezésre álló adatok szerint bizonyíthatónak tekinthető, hogy meg nem engedett mértékű növényvédőszer-maradék volt a kérdéses bevizsgált bébiételben, az erre vonatkozó állítások tehát nem valótlanok, így jogsértés megállapítására sem kerülhet sor az ezzel kapcsolatos közlések kapcsán, ezért ebben a tekintetben a bíróság a felperesi kereseteket elutasította.

A bíróság szerint ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy az alperes részéről bizonyítást nyert volna az, hogy rákkeltő növényvédőszerrel lett volna szennyezett a bébiétel. Az alperes ebben a körben arra hivatkozott, hogy bizonyos tudományos kutatások szerint a kaptán rákkeltő hatása igazolt, erre nézve vannak uniós adatok is. A felperesek ezzel szemben előadták, hogy érdemben nem bizonyított a szer rákkeltő hatása, és ilyen uniós megállapításról sincs tudomásuk.

A bíróság már korábban rögzítette, hogy tudományos kérdések eldöntésére a bíróság nem hivatott. A bíróság szerint a bizonyítási teher ebben a vonatkozásban az alperest terhelte, és ennek a kötelezettségének a bíróság szerint az alperes nem tudott eleget tenni. A bíróság figyelembe vette azt is, hogy a címeknek döntő jelentősége lehet, mivel gyakran az olvasó csak erre figyel fel. Jelen esetben a cím mindenféle kétséget nélkülöző módon minősítette rákkeltő anyaggal szennyezettnek a II. r. felperes által gyártott és az I. r. felperes által behozott terméket. A lefolytatott bizonyítás alapján az volt megállapítható, hogy a közvéleményben és a médiában is ez a cím hatott alapvetően, és ez alapján érték a különböző támadások is a felperesi cégeket. Összességében tehát a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkalmazott cím, illetve maga a közlemény alkalmas volt olyan hamis látszat keltésére, hogy az I. r. felperes által Magyarországon forgalmazott és a II. r. felperes által gyártott OVKO márkájú, Novofrukt előállítású bébidesszert kétséget kizáró módon rákkeltő anyagot tartalmazott volna, így az egészségre veszélyes lett volna. A bíróság szerint az ilyen módon közzé tett híradás megsértette ezért az I. és II. r. felperes jóhírnév védelméhez fűződő jogait, amelyet a bíróság a rendelkező rész szerint megállapított.

3. Nyomon követhetőség

A felperesek kifogásolták, hogy a közleményben az szerepel, hogy a kifogásolt almatartalmú gyártási tételek beazonosíthatósága a gyártási szám feltüntetésének hiányában nem volt bizonyított, és sérült a nyomon követhetőség kritériuma. A felperesek részéről előadták, hogy a termékeken feltüntetett adatok alapján pontosan megállapítható, hogy a termékek mikor készültek, olyan pontosságig is, hogy mely műszakban került előállításra, és a II. r. felperes nyilvántartásai alapján több évre visszakövetkeztethető az, hogy az adott időpontban, műszakban készült termékek alapanyaga pontosan mely termelőtől származott, és a termelőknél pedig nyomon követhető az, hogy az alapanyagokat milyen módon kezelték, így teljes körűen megvalósul a nyomon követhetőség kritériuma. Az alperes részéről előadták, hogy a nyomon követhetőség kritériumának az élelmiszerlánc minden eleménél követhetőnek kell lenni, így az alapanyag-termelőnél, a gyártónál és a forgalmazónál egyaránt. Az alperes álláspontja szerint ezek a kritériumok a jelen esetben legalábbis sérültek, így megalapozott volt az ezzel kapcsolatos közlés. Az alperes előadta, hogy a sérelemre példa az is, hogy az I. r. felperesnél korábban azt állították, hogy Magyarországon csak a Tesco Globál (...) részére szállították, később azonban kiderült, hogy más eladóhelyeken is megjelentek ezek a termékek.

A nyomon követhetőség alkalmazásában közvetlenül alkalmazandó rendelkezéseket tartalmaz az Európai Parlament és Tanács 178/2002/EK rendelete, illetve a 852/2004/EK rendelet is. Ez utóbbi preambuluma (20) bekezdése szerint az élelmiszer-biztonság szavatolásának alapvető eleme az élelmiszerek és az élelmiszer-összetevők nyomon követhetősége az élelmiszerláncon belül, illetve az 1. cikk (1) bekezdés a) pontja szerint alapelv az, hogy az élelmiszer-biztonság elsődleges felelősségét az élelmiszer-ipari vállalkozó viseli. A 178/2002/EK rendelet 3. cikk 15. pontja szerint a nyomon követhetőség: lehetőség arra, hogy nyomon követhető legyen egy élelmiszer, takarmány, élelmiszer előállítására szánt állat vagy olyan anyag, amely anyagot élelmiszer vagy takarmány előállításánál felhasználásra szánunk, illetve amelynél ez várható, a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás minden szakaszában. Az élelmiszerláncról, illetve a hatósági ellenőrzésről szóló 2008. évi XLVI. törvény 16. § (1) bekezdése értelmében az élelmiszer-előállítás folyamatának nyomon követhetősége és – a szükséges esetekben – az élelmiszer forgalomból történő visszahívhatósága érdekében az élelmiszerlánc valamennyi szereplőjének az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban, valamint az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktaiban meghatározott nyomon követhetőségi eljárást kell létrehoznia, és ahhoz kapcsolódóan naprakész dokumentációs rendszert kell működtetnie az élelmiszerek, a takarmányok, az élelmiszer-termelésre szánt állatok, valamint az élelmiszerbe vagy takarmányba bekerülő vagy vélhetően bekerülő egyéb anyagok tekintetében. A (2) bekezdés szerint az élelmiszerlánc valamennyi szereplője köteles az (1) bekezdés szerinti dokumentációs rendszer adatait felhívásra haladéktalanul az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv rendelkezésére bocsátani a járványügyet, az élelmiszer-biztonságot és azzal összefüggésben az állatvédelmet közvetlenül vagy közvetve befolyásoló veszélyelemzés és a nyomon követés biztosítása érdekében. A 22. § (1) bekezdés b) pontja alapján az élelmiszer-vállalkozás működése során olyan önellenőrzési, minőségbiztosítási, nyomonkövetési, termék-visszahívási rendszereket vagy ilyen rendszerek olyan elemeit kell működtetni, amelyekkel biztosítható az élelmiszer biztonságossága, megfelelő minősége, azonosíthatósága és nyomon követhetősége.

Az alperes szerint a jelen esetben ezek a követelmények teljes körűen nem valósultak meg, míg a felperesek álláspontja szerint, amelyet a gyártó cég képviselői is tanúként megerősítettek, a nyomon követhetőség megvalósult.

A bíróság az összes körülmény mérlegelésével arra a következtetésre jutott, hogy legalábbis a forgalmazónál a nyomon követhetőség kritériuma teljes körűen nem valósult meg, a rendelkezésre bocsátott adatok nem voltak teljes körűek, így a közleményben közöltek nem voltak valótlanok, vagy legalábbis létező szakmai vitára utaltak. A bíróság ilyen körülmények között az ezzel kapcsolatos felperesi kereseti kérelmet elutasította.

II. Jogkövetkezmények

A bíróság a jelenlegi rész- és közbenső ítéletben kizárólag az ún. objektív jogkövetkezmények körében határozott, a szubjektív jogkövetkezmény (kártérítés) az eljárás folytatása során kerülhet tárgyalásra. A bíróság a korábbiak szerint az általa indokoltnak talált esetben a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja szerint a jogsértést megállapította. A bíróság ugyanakkor a közlemény teljes megszüntetésére vonatkozó kereseti kérelmet nem találta alaposnak a Ptk. 84. § (1) bekezdés b) pontja alapján, figyelemmel arra, hogy a jogalap tekintetében a felperesek csak részlegesen lettek pernyertesek. Ugyanakkor az elégtétel adása körében a Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pontja alapján elrendelte, hogy az alperes honlapján jelenítsék meg a rész- és közbenső ítélet rendelkező részét kommentár nélkül, a megadott határidőn belül. A bíróság szerint ez megfelel annak, hogy az elégtételadás tekintetében ugyanazon a fórumon, ugyanazzal az elérhetőséggel jelenjen meg az

elégtételt tartalmazó közlemény, mint amilyen elérhetőség mellett maga a részben jogsértőnek ítélet közlemény megjelent. A bíróság arra is kötelezte az alperest, hogy a megállapított jogsértésért a közleményben fejezze ki sajnálkozását. Az elégtétel adása az ún. objektív jogkövetkezmények közé tartozik. Ez azt jelenti, hogy a személyiségi jogi jogsértés megállapítása esetén arra irányuló kereseti kérelem mellett a bíróság nem mellőzheti az elégtételadás valamely formájának elrendelését. A bíróság ugyanakkor ebben a körben nincs szorosan kötve a kereseti kérelemhez. A korábbiak szerint a kártérítési igény tárgyalása az eljárás folytatása során lehetséges, a jogalapról hozott döntés jogerőre emelkedéséhez képest. A perköltség viseléséről az eljárást befejező határozatában fog dönteni a bíróság.

Budapest, 2012. április 17.

dr. Pataki Árpád s.k.
tanácselnök

A kiadmány hitelül:

